YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
30 päivänä tammikuuta 1985 *

Asiassa 143/83,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja Johannes Føns Buhl, prosessiosoite c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Manfred Beschel, bâtiment Jean Monnet, Luxemburg,

kantajana,

vastaan

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään Tanskan ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja Laurids Mikaelsen, prosessiosoite c/o chargé d'affaires Ib Bodenhagen, Tanskan kuningaskunnan suurlähetystö, 11 B boulevard Joseph-II, Luxemburg,

vastaajana,

jossa vaaditaan toteamaan, että koska Tanskan kuningaskunta ei ole säädettynä määräaikana toteuttanut kaikkia miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, se ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti A. J. Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat O. Due ja C. Kakouris sekä tuomarit U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot ja R. Joliet,

julkisasiamies: P. VerLoren van Themaat,
kirjaaja: P. Heim,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.10.1984 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 18.7.1983, ja jossa vaaditaan sen vahvistamista, että koska Tanskan kuningaskunta ei ole säädettynä määräaikana toteuttanut kaikkia miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, se ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

2 Kyseisessä direktiivissä, joka on annettu perustamissopimuksen 100 artiklan nojalla, täsmennetään tietyiltä osin 119 artiklan aineellista soveltamisalaa ja annetaan lisäksi useita säännöksiä, joiden pääasiallisena tarkoituksena on niiden työntekijöiden oikeusturvan parantaminen, joiden oikeuksia on mahdollisesti loukattu samapalkkaisuusperiaatetta loukkaamalla. Tätä tarkoitusta varten sen 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

"Perustamissopimuksen 119 artiklan mukaisella miesten ja naisten samapalkkaisuusperiaatteella – – tarkoitetaan sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamista kaikista samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavaan korvaukseen vaikuttavista tekijöistä ja ehdoista."

3 Direktiivin 2 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan kansallisissa oikeusjärjestyksissään toteuttamaan "tarvittavat toimenpiteet, jotta jokainen työntekijä, joka katsoo kärsineensä vahinkoa sen vuoksi, että samapalkkaisuusperiaatetta ei ole noudatettu, voi esittää vaatimuksensa tuomioistuimessa saatettuaan asian mahdollisesti ensin muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi".

4 Direktiivin 8 artiklan mukaisesti direktiivi oli pantava täytäntöön vuoden kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Koska kyseinen määräaika Tanskan kuningaskunnan osalta päättyi 12.2.1976, annettiin Tanskassa 4.2.1976 laki nro 32 miesten ja naisten samapalkkaisuudesta (*Lovtidende* A, s. 64), jonka 1 pykälässä säädetään seuraavaa:

"Työnantajan, joka on palkannut miehiä sekä naisia samaan työpaikkaan, on maksettava heille samaa palkkaa samasta työstä ('samme arbejde') tämän lain soveltamiseksi, jos siihen ei ole jo muuten velvoitetta jonkin kollektiivisopimuksen nojalla."

5 Komissio katsoo, ettei Tanskan lainsäädäntö täytä kaikkia direktiivistä 75/117/ETY seuraavia velvoitteita, koska siinä ei velvoiteta työnantajaa maksamaan miehille ja naisille samaa palkkaa myös samanarvoisesta, vaan ainoastaan samasta työstä ja koska siinä ei säädetä oikeussuojatiestä, joka antaisi niille työntekijöille mahdollisuuden vedota oikeuksiinsa, jotka katsovat kärsineensä vahinkoa sen vuoksi, ettei samanarvoiseen työhön liittyvää samapalkkaisuusperiaatetta ole noudatettu.

6 Tanskan hallitus sen sijaan väittää, että Tanskan oikeuden sisältö vastaa täydellisesti kyseisen direktiivin sisältöä. Sen mukaan Tanskan laissa taataan itse asiassa sama palkka ei ainoastaan samasta, vaan myös samanarvoisesta työstä.

7 Tässä yhteydessä Tanskan hallitus täsmentää ensin, että edellä mainittu, 4.2.1976 annettu laki on ainoastaan toissijainen samapalkkaisuusperiaatetta koskeva takuu siltä varalta, ettei kyseistä periaatetta olisi jo taattu kollektiivisopimusten nojalla. Kollektiivisopimukset, jotka koskevat Tanskassa suurinta osaa työsuhteista, noudattavat myös selvästi käsitystä, jonka mukaan samapalkkaisuusperiaatetta on sovellettava myös samanarvoiseen työhön.

Tämä tulkinta perustuu erityisesti tärkeimpien työmarkkinajärjestöjen väliseen vuoden 1971 yleissopimukseen, jossa määrätään nimenomaisesti, että "samapalkkaisuus on ymmärrettävä siten, että samanarvoisesta työstä maksetaan samaa palkkaa sukupuolesta riippumatta". Tanskan hallituksen mukaan *Statens forligsinstitution i arbejdsstridigheder*in (Työasioiden sovittelusta vastaava kansallinen laitos) puheenjohtajan välimiesmenettelyssä 8.12.1977 antama päätös, jossa hän on soveltanut samapalkkaisuusperiaatetta "tuotannon kannalta samanarvoiseen työhön työpaikoilla", vahvistaa kyseisen käytännön.

8 On myönnettävä, että jäsenvaltio voi jättää ensisijaisesti työmarkkinaosapuolten tehtäväksi samapalkkaisuusperiaatteen toteutumisesta huolehtimisen. Tämä mahdollisuus ei kuitenkaan vapauta sitä velvollisuudesta asianmukaisin laein, asetuksin tai hallinnollisin määräyksin varmistaa, että edellä mainitussa direktiivissä säädetty suoja taataan täydellisesti kaikille yhteisön työntekijöille. Tätä valtion takuuta edellytetään aina, kun tehokasta suojelua ei ole syystä tai toisesta toteutettu muulla tavoin, ja erityisesti silloin, kun asianomaiset työntekijät eivät kuulu ammattiyhdistykseen, kun ei ole olemassa kyseistä alaa koskevaa kollektiivisopimusta tai kun kollektiivisopimus ei täysin takaa samapalkkaisuusperiaatetta.

9 Tältä osin kanteessa tarkoitettu Tanskan laki ei ole sillä tavalla selvä ja täsmällinen kuin kyseisten työntekijöiden suojelemisen kannalta on tarpeen. Vaikka hyväksyttäisiin Tanskan hallituksen väite, jonka mukaan kollektiivisopimukset takaavat miesten ja naisten samapalkkaisuusperiaatteen laajan soveltamisen direktiivissä tarkoitetulla tavalla, niiden työntekijöiden, joiden oikeuksia ei ole täsmennetty kollektiivisopimuksissa, osalta kyseisen periaatteen soveltamisen ei ole osoitettu olevan samalla tavalla taattu.

10 Koska kyseiset työntekijät eivät kuulu ammattiyhdistysten piiriin ja koska he työskentelevät pienissä tai keskisuurissa yrityksissä, on erityisesti ja tarkkaan valvottava, että heille direktiivin perusteella kuuluvat edut taataan. Oikeusvarmuuden periaate ja yksityisten oikeussuojan periaate edellyttävät työntekijöiden oikeuksien esittämistä selkeällä tavalla siten, että asianomaiset henkilöt saavat selkeästi ja täsmällisesti tietää oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja että kansalliset tuomioistuimet voivat taata niiden noudattamisen.

11 Käsiteltävänä olevassa asiassa vaikuttaa siltä, ettei Tanskan kansallinen laki täytä mainittuja edellytyksiä, koska siinä esitetään samapalkkaisuusperiaate ilman mainintaa samanarvoisesta työstä, jolloin kyseisen lain soveltamisala on suppeampi kuin mainitun direktiivin. Se, että Tanskan hallitus on ilmoittanut esittämissään lakiluonnoksen perusteluissa, että ilmausta "sama työ" on

Tanskassa tulkittu niin laajasti, ettei lisäys "samanarvoinen työ" sisällä mitään tosiasiallista laajennusta, ei riitä takaamaan sitä, että asianomaisille tiedotetaan aiheesta asianmukaisesti.

12 Näiden huomioiden merkitystä ei vähennä se, että niiden valmistelujen aikana, jotka johtivat direktiivin 75/117/ETY antamiseen, Tanskan hallitus liitti neuvoston pöytäkirjaan julistuksen, jonka mukaan "Tanskan katsoo voivansa käyttää edelleen ilmausta 'sama työ' Tanskan työoikeutta koskevassa järjestelmässä".

13 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tällaisiin yksipuolisiin julistuksiin ei voida vedota tulkittaessa yhteisön säädöstä, koska yhteisten toimielinten antamien oikeussääntöjen yleistä soveltamisalaa ei voida muuttaa jäsenvaltioiden niiden valmistelun yhteydessä mahdollisesti esittämien varausten tai vastalauseiden perusteella.

14 On siis todettava, että Tanskan kuningaskunta on laiminlyönyt direktiivin 75/117/ETY 1 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella sille kuuluvia velvollisuuksia, koska se ei ole 4.2.1976 annetussa laissa nro 32 ulottanut samapalkkaisuusperiaatetta samanarvoiseen työhön. Koska tämä toteamus sisältää sen, ettei kyseisessä laissa ole taattu niille työntekijöille, jotka katsovat kärsineensä vahinkoa sen vuoksi, että samapalkkaisuusperiaatetta ei ole noudatettu samanarvoisen työn ollessa kyseessä, mahdollisuutta esittää tehokkaasti vaatimuksensa tuomioistuimessa kyseisen direktiivin 2 artiklan mukaisesti, tähän väitteeseen ei ole tarpeen vastata erikseen.

15 On syytä lisätä, että suullisen käsittelyn aikana esitettiin epäilyksiä, joiden mukaan riidanalaisen Tanskan lain 1 pykälässä esitettyä edellytystä on tulkittava siten, että samasta työstä maksettavan saman palkan periaatteella tarkoitetaan, että on kyse ainoastaan "samassa työpaikassa" työskentelemisestä. Koska komissio ei kuitenkaan ole esittänyt tällaista väitettä, ei siihen ole tarpeen vastata.

16 Kaikkien näiden syiden vuoksi on todettava, että koska Tanskan kuningaskunta ei ole säädettynä määräaikana toteuttanut kaikkia miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, se ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut; koska vastaaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Koska Tanskan kuningaskunta ei ole säädettynä määräaikana toteuttanut kaikkia miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY (EYVL L 45, s. 19) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, se ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.**

2) **Tanskan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Mackenzie Stuart Due Kakouris

Everling Bahlmann Galmot Joliet

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä tammikuuta 1985.

P. Heim
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti